

**Justiitsministri 08. juuni 2023 käskkirja nr 46
„Noorte õigusrikkujate retsidiivsuse vähendamine“ muutmise
käskkirja eelnõu seletuskiri**

1. Sissejuhatus

Euroopa Sotsiaalfondi+ vahendite kasutamisel perioodil 2021–2027 on aluseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ELT L 231, 30.06.2021, lk 159–706), artiklis 10 nimetatud partnerluslepe ning Vabariigi Valitsuse heaks kiidetud ja Euroopa Komisjoni kinnitatud rakenduskava „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2021–2027” (edaspidi rakenduskava). Rakenduskava elluviimiseks kehtestas justiitsminister 08. juuni 2023. a käskkirjaga nr 46 „Toetuse andmise ja kasutamise tingimuste ja korra kehtestamine noorte õigusrikkujate retsidiivsuse vähendamiseks“ toetuse andmise ja kasutamise tingimused ja korra „Noorte õigusrikkujate retsidiivsuse vähendamiseks“ (edaspidi TAT käskkiri).

TAT käskkirja muutmise ja selle seletuskirja koostas Justiitsministeeriumi üldosakonna eelarve- ja strateegiatalituse välisvahendite koordinaator Annika Leevand (tel 620 8174, annika.leevand@just.ee) ning TAT käskkirja muutmine ja selle seletuskiri on kooskõlastatud Rahandusministeeriumi üldosakonna õigustalituse juhataja Marju Lepmetsaga (marju.lepmets@fin.ee).

TAT käskkirja muutmist on 7.12.2023 taotlenud elluviija ja selle on tinginud vajadus täpsustada TAT käskkirja sekkumiste ja tegevustega seotud abikõlblikke kulusid. TAT käskkirja muutmise taotlus saadeti arvamuse avaldamiseks rakendusüksusele, kelle ettepanekutega arvestati. Rakendusasutuse algatusel täpsustatakse kaudsete kulude hüvitamise ja kulu tasumist tõendavate dokumentide esitamisega seonduvat.

TAT käskkirja muutmise seletuskiri kirjeldab muudatusi võrreldes justiitsministri 08. juuni 2023. a käskkirjaga nr 46 kehtestatud TAT käskkirjaga.

2. Käskkirja sisu

TAT käskkirja muutmise käskkirja **punktiga 1.1** parandatakse ekslik sõnastus lisades, kuna TAT käskkirjale lisatud lisal lisasid ei ole.

TAT käskkirja muutmise käskkirja **punktiga 1.2** tuuakse selgemalt välja, kellel on õigus saada kaudsete kulude hüvitamist. Kaudsete kulude hüvitamist saavad kasutada elluviija ja partner.

TAT käskkirja muutmise käskkirja **punktiga 1.3** tuuakse selgemalt välja sekkumistes ja tegevustes osalejate osalemiskulude abikõlblikkus. Koolitustel või muudel sekkumistel või tegevustel (nt konverentsidel) osalemise ehk osalejate (sihtrühma liige) osalemiskulu on abikõlblik. Osalemise kulu võib sisaldada osalemisega kaasnevat kulusid majutusele, transpordile (ühistranspordile või mootorsõidukile), toitlustusele, osalemistasule vms.

Lähetada saab töölepingu alusel töötavat isikut, avaliku teenistuse ametnikku või juhtimise- või kontrollorgani liiget. Päävaraha siselähetuste puhul ei maksta. Abikõlblikud on lähetatud isiku lähetuskulud sekkumistel ja tegevustel osalemiseks, sh majutus-, transpordi-, kindlustus vms kulud. Otseselt projekti tegevuste elluviimisega seotud teistele isikutele (nt tugiisik) hüvitatakse kulud, mis tekivad sekkumistes ja tegevustes osalemisega, sh majutus-, transpordi-, kindlustus- ja toitlustuskulud. Lähetus- ja transpordikulud on abikõlblikud õigusaktides kehtestatud maksustamisele mittekuuluvate piirmäärade ulatuses.

TAT käskkirja muutmise käskkirja **punktiga 1.4** tuuakse selgemalt välja, et ka näiteks TAT sekkumistega seotud õppematerjalide soetamise ja tõlkimise kulud on abikõlblikud, kuivõrd TAT sekkumistega seotud kirjandus ei pruugi Eestis olla kättesaadav.

TAT käskkirja muutmise käskkirja **punktiga 1.5** nähakse TAT sekkumistesse ja tegevustesse otseselt panustavate valdkonna spetsialistide, kelleks on vanglateenistuse, prokuratuuri, kohtu ning Politsei- ja Piirivalveameti teenistujad ja teenuseosutajate, kelleks on teenuse juhid, tugiisikud, mentorid, nõustajad või nõustamist sisaldava majutusteenuse töötajad, õppereisidel või väliskoolitustel (sh konverentsidel) osalemise kulu abikõlbliku kuluna otseselt ette. Kuna noorte õigusrikkujate retsidiivsuse vähendamise seotud töö toimub erinevatel tasanditel, on oluline hoida, sh välisriikide kogemustest tulenevalt, teadmist TAT sekkumiste arendamise või uute meetodikate või mudelite juurutamisega seotud spetsialistide ja ekspertide ringis. Selliste teadmiseks saamiseks on vajalikud nii õppereisid, väliskoolitused kui ka (välis)konverentsid ning neil osalemise vajadus võib olla vajalik kõikides TAT sekkumistes või tegevustes. Kuivõrd TAT sekkumised näevad mh ette uudseid lahendusi, mille rakendamise kogemusi Eestis veel ei ole (nt perepõhised teraapiad vanglas, töö vaimse tervise häiretega noortega, Family-centered Care, koolitusprogrammid noortele või spetsialistidele uudsete meetodite või mudelite õppeks jne), on õppereiside ja väliskoolituste korraldamise ja seal osalemise eesmärk omandada valdkonnast paremad teadmised ja praktikad, oskused, tööriistad või -meetodid. Kui õppereisid on suunatud rohkem väliseksperptidega kohtumisele, heade kogemuste ja töömeetodite vahetamisele ja koostöökontaktide loomisele, siis väliskoolitustelt ja -konverentsidelt on võimalik saada (kuid mitte ainult) teoreetilisi teadmisi, oskusi ja kogemusi.

Lähetada saab töölepingu alusel töötavat isikut, avaliku teenistuse ametnikku või juhtimise- või kontrollorgani liiget. Välislähetuse päevaraha makstakse lähetatud isikule (nt töölepingu alusel töötavad vanglaametnikud, avalikus teenistuses töötavad prokurörid), muul juhul (nt MTÜ vormis tegutsev teenuseosutaja) makstakse toitlustuskulud. Abikõlblikud on lähetatud isiku lähetuskulud õppereisidel või väliskoolitustel (sh konverentsidel) osalemiseks, sh majutus-, transpordi-, reisikindlustuskulud, päevarahad, vajaduse korral osalemiskulud, viisakulud või kohalikud maksud või maksed. Projekti tegevuste elluviimisega seotud teistele isikutele (nt tugiisik) hüvitatakse toetavate tegevuste elluviimiseks vajalikud kulud, mis tekivad õppereisidel või väliskoolitustel osalemisest, sh majutus-, transpordi-, reisikindlustus- ja toitlustuskulud, vajaduse korral viisakulud või kohalikud maksud või maksed. Lähetus- ja transpordikulud, sh päevarahad, on abikõlblikud õigusaktides kehtestatud maksustamisele mittekuuluvate piirmäärade ulatuses. Õppereiside ja väliskoolitustega kaasnevad kulud hüvitatakse ainult mitteäriilisel eesmärgil tegutsevatele ühingutele (teenuseosutajatele).

TAT käskkirja muutmise käskkirja **punktiga 1.6** täpsustakse kulu tasumist tõendavate dokumentide esitamist. Kuivõrd TAT käskkirja elluviija on riigiasutus, ei pea ta 12.05.2022 Vabariigi Valituse määruse nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ § 24 lõike 3 kohaselt esitama kulu tasumist tõendavaid dokumente. Muul juhul (nt kui projekti partner ei ole riigiasutus) võib rakendusüksus nõuda ka kulu tasumist tõendavaid dokumente.

Seletuskirjas täpsustatakse justiitsministri 08. juuni 2023. a käskkirjaga nr 46 kehtestatud TAT käskkirja lisa seletuskirja punkti 5 „TAT sihtrühmad“ alapunktis „Valdkonna spetsialistid“ käsitletud vanglateenistusse kuuluvate isikute ringi. Vanglateenistusse kuuluvate isikute all tuleb mõista ka Sisekaitseakadeemia vanglateenistuse kolledži (varasema nimega justiitskolledž) õppejõude ja seal õppivaid isikuid. Seletuskirja sõnastus loetakse käesoleva seletuskirja sõnastusega õigeks.

3. Käskkirja vastavus ELi õigusele

TAT käskkirja muutmise käskkiri vastab järgmistele ELi määrustele:

- a) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase

Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid;

- b) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1057, millega luuakse Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+) ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1296/2013.

4. Käskkirja mõjud

TAT käskkirja muudatustega on toetatavate tegevustega seotud kulud selgemini välja toodud, mis aitab elluvijal ja partneril oma ülesandeid paremini täita ja mis tagab abikõlblike kulude parema läbipaistvuse. TAT käskkirja muudatuste rakendamise kaasnivate kuludega on arvestatud TAT sekkumiste ja tegevuste planeerimisel ja need rakendatakse TAT käskkirja eelarve piires. Elluvija esitab rakendusasutusele TAT käskkirja sekkumiste ja tegevuste kulud ja selle põhjendused üks kord aastas tegevuskava esitamisega.

5. Käskkirja jõustumine

TAT käskkirja muutmise käskkirja punktid käskkirja lisa lisade, osaluskulude abikõlblikkuse, kaudsete kulude hüvitamise ja kulu tasumist tõendavate dokumentide esitamise kohta jõustuvad tagasiulatuvalt käskkirja algse teksti jõustumisest, s.o 1. veebruarist 2023, kuna need on üksnes täpsustused TAT käskkirja esialgsesse teksti. TAT käskkirja muutmise käskkirja punkt, mis käsitleb õppereisidel või väliskoolitustel (konverentsidel) osalemise kulude abikõlblikkust valdkonna spetsialistidele ja teenuseosutajatele, jõustub tagasiulatuvalt 1. detsembrist 2023, kuivõrd see vajadus on tekkinud hiljem ja õppereiside korraldamisega tuli alustada varakult.

6. Eelnõu kooskõlastamine

Käskkirja eelnõu esitati kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemis Rahandusministeeriumile, Siseministeeriumile, Haridus- ja Teadusministeeriumile, Sotsiaalministeeriumile ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Riigi Tugiteenuste Keskusele, seirekomisjonile ja Euroopa Komisjonile. Käskkirja eelnõu kohta eelnõude infosüsteemi kaudu märkusi või ettepanekuid ei esitatud.